

JUSSI NIEMELÄINEN

MUURISTA MUURIIN

**REPORTAASI
VENÄJÄN
LÄNSIRAJASTA**

SILTALA

MUURISTA MUURIIN

Jussi Niemeläinen

Muurista muuriin

REPORTAASI VENÄJÄN LÄNSIRAJASTA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ SILTALA
HELSINKI

Kirjahanketta ovat tukeneet
Suomen kulttuurirahaston Uudenmaan rahasto,
Jenny ja Antti Wihurin rahasto sekä Suomen tietokirjailijat ry.

Toinen painos (tarvepainettu laitos)

© Jussi Niemeläinen 2025

ISBN 978-952-388-450-2

Kannen suunnittelu Kari Lahtinen

Painopaikka: Books on Demand

Sisällys

Lukijalle	9
Luku 1 Miten Venäjä kääntyi taas menneeseen	11
Luku 2 Miten naapurit palasivat länteen	41
Luku 3 Miten Venäjästä tuli aggressiivisempi	76
Luku 4 Miten Venäjästä tuli konservatiivisempi	111
Luku 5 Miten Venäjästä tuli sotaishampi	139
Luku 6 Sota	168
Luku 7 Miten vaikeaa tukea on pitää yllä	204
Luku 8 Miten olla Venäjän naapurissa.....	228
Luku 9 Miten tästä eteenpäin	262
Kiitokset	269
Viitteet	271
Kirjallisuusluettelo	276
Henkilöhakemisto	292

Lukijalle

Aikaisin torstaiaamuna 24. helmikuuta 2022 Venäjän johtaja Vladimir Putin ilmestyi televisioruuduille ja ilmoitti Venäjän aloittavan sotilaallisen operaation Ukrainassa. Pian selvisi, että Putin tarkoitti laajamittaista hyökkäyssotaa. Heti aamuviiden jälkeen eri puolilla Ukrainaa alkoi kuulua räjähdyksiä, sitten Venäjän joukkoja vyöryi rajojen yli useasta suunnasta. Aamun valjettua Venäjän maahanlaskujoukot yrittivät vallata Kiovan lentokenttiä.

Sinä aamuna Euroopassa käynnistyi uusi aikakausi. Edellisestä, Berliinin muurin murtumisesta alkaneesta optimismin kaudesta oli enää vähän jäljellä, kun Venäjä kävi naapurimaassaan Euroopan suurinta maasotaa sitten 1940-luvun. EU-maat asettivat Venäjälle pakotteita ja alkoivat lähettää Ukrainaan taloudellisen tuen lisäksi myös aseita. Venäläiset urheilijat suljettiin pois olympialaisista. Lentoliikenne loppui. Muurin murtumisesta oli tultu täysi ympyrä uudenlaiseen muuriin lännen ja idän välillä.

Venäjän suurhyökkäys ei kuitenkaan tullut kuin salama kirkkaalta taivaalta. Venäjä oli jo yli vuosikymmenen kääntänyt katsettaan aiempaa tiukemmin menneeseen. Samaan aikaan se oli muuttunut aggressiivisemmaksi, konservatiivisemmaksi ja sotaishemmaksi. Jouduin seuraamaan tätä muutosta aitiopailkalta siitä asti, kun keväällä 2010 muutin ensimmäisen kerran Moskovaan Helsingin Sanomien kirjeenvaihtajaksi. Venäjä ja sen

toiminta ovat sen jälkeen hallinneet työtäni. Tämä kirja kertoo juuri tuosta Venäjän muutoksesta kohti sotaa.

Kirjan lähtökohtana siis on, että Venäjän sotapolitiikka selittyy sen sisäisellä kehityksellä, identiteetillä, haluttomuudella tehdä tiliä menneisyytensä kanssa ja kyvyttömyydellä irtaantua historiansa syklisyydestä. On olemassa toinenkin selitysmalli, jossa asiaa perustellaan suurvaltapolitiikan logiikalla. Sen mukaan Venäjä oli pakotettu reagoimaan lännen toimiin, joissa ei otettu huomioon Venäjän tärkeitä etuja ja syvimpiä pelkoja. Jälkimmäinen selitys on erityisen suosittu Venäjällä, siirtyyhän siinä vastuu pois Venäjältä ja siitä tulee oikeastaan uhri. Vaikka länsimaat olisivat varmasti voineet toimia joissakin tilanteissa toisin, tässä kirjassa uhri ei ole Venäjä.

Vanhan sanonnan mukaan Venäjällä muuttuu viidessä vuodessa kaikki, mutta sadassa vuodessa ei mikään. Sanontaa ei pidä ottaa ihan kirjaimellisesti, vaan se on ennemminkin yritys kuvata Venäjän historian erityispiirrettä eli syklisyyttä. Kun Venäjän historiaa lukee vähänkin enemmän, huomaa nopeasti sen olevan heiluriliikettä muutoksen ja pysähtymisen, sorron ja suojasään sekä reformien ja niiden takaisin kerimisen välillä.

Tämä opettaa Venäjästä kirjoittavalle nöyryyttä. Kun kehitys tapahtuu hypähdellen, samojen perusasioiden äärellä ollaan toistamiseen. Siksi 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun alussa kirjoitetut Venäjä-analyysit ovat edelleen päteviä. Itse asiassa oppihistorioitsija Isaiah Berlinin, yhdysvaltalaisdiplomaatti George F. Kennanin ja presidentti J.K. Paasikiven silloin tekemät tekstit ovat niin hyviä oppaita nyky-Venäjänkin tulkitsemiseen, että tämä kirja seisoo niiden hartioilla. Jokainen sykli tarvitsee silti omat kuvauksensa. Tämä kirja on kuvaus Venäjän viimeisimmästä heilahduksesta.

Helsingissä 26. elokuuta 2025

Jussi Niemeläinen

Luku 1

Miten Venäjä kääntyi taas menneeseen

Yleensä venäläisillä ei ole ongelmaa puhua sodasta. He saattavat toistella tuttuja fraaseja. Sanoa, että tärkeintä on, ettei tule sotaa. Että sotaa eivät koskaan halua tavalliset ihmiset vaan poliitikot. Että kaikista pahinta on sota. He saattavat uhota. Väittää, että vaikka Venäjä ei aloita sotia, se kyllä puolustautuu. Että Venäjä ei ole koskaan hävinnyt sotaa. Että puna-armeijan urheus fasisteja vastaan on helposti toistettavissa. Että ydinasevaltaa ei kannata edes yrittää nöyryyttää. Tai he saattavat puhua pelokkaan vihai-sesti. Julistaa, että länsi valmistautuu tuhoamaan Venäjän. Mutta aina he ovat olleet valmiita puhumaan sodasta.

Kunnes matkustin Izborskin kylään ja tapasin Liivi Pokrovs-kajan.

Izborsk on ikivanha, vanhojen linnanraunioiden kupeeseen tiiviisti rakennettu kylä aivan Pihkovan alueen länsireunalla, melkein Viron rajalla. Kun saavuin sinne, oli tammikuu 2017 ja Donald Trump oli juuri valittu ensimmäisen kerran Yhdysvaltain presidentiksi. Vaalikampanjansa aikana Trump ja hänen lähipiirinsä olivat puhuneet Natosta vähätellen ja vihjailleet, ettei Yhdysvallat välttämättä puolustaisi Baltian maita. Puheet olivat herättäneet sen verran huomiota, että olin päättänyt ajaa Länsi-Venäjältä Baltian maiden läpi Kaliningradiin ja kysyä ihmisiltä, pelkäävätkö he sotaa Itämeren alueella.

Liivi Pokrovskaja asui aivan Izborskin keskellä, kolmen askeleen päässä museosta, kuten hän itse sanoi.

Hän oli 75-vuotias pieni nainen, jolla oli siisti lyhyt kampa ja älykkäät tarkkailevat silmät. Hän näytti aivan Pietarin älymystöltä, ja pian selvisi, että sitä hän oikeastaan olikin. Pokrovskaja oli tehnyt siellä menestyksekkään tieteellisen uran ennen kuin oli eläkepäivinään palannut Izborskiin ja virvoittanut izborskilaisen kutomaperinteen.

Minulla oli Pokrovskajalle yksi kysymys: Pelkäävätkö ihmiset nyt sotaa? Sehän oli syy koko matkalleni. Hän ei kuitenkaan halunnut vastata ja välttääkseen kysymykseni hän alkoi kertoa omaa tarinaansa. Se oli tuttu tilanne. Venäjällä haastateltavat ottavat helposti ilmatilan haltuunsa vuolaalla mutta sisällöltään tyhjällä puheella. Jos keskustelua ei paimenna takaisin oikealle polulle, huomaa myöhemmin lähteneensä kotimatkalle tyhjin käsin.

Mutta Pokrovskajaa en keskeyttänyt. Hän kertoi kiinnostavaa versiota itäeurooppalaisesta klassikosta: ihmisistä, jotka elävät elämänsä aikana useassa valtiossa muuttamatta mihinkään. Rajat vain siirtyvät heidän ympärillään.

Ensimmäinen Pokrovskajaan vaikuttanut rajamuutos tapahtui jo parikymmentä vuotta ennen hänen syntymäänsä. Silloin vastaitsenäistynyt Viro ja vallankumouksen myötä syntynyt Neuvosto-Venäjä sopivat Tarton rauhassa, että Izborsk kuuluu Virolle. Jos raja olisi piirretty toisin, Pokrovskajan virolainen isä ei olisi koskaan tullut Izborskiin. Koska pieni Izborsk oli kuitenkin nyt virolainen Irboska, isä saapui sinne hoitamaan kunnanhallintoa ja tapasi nuoren venäläisen Ljoljan. He menivät naimisiin ja saivat Liivin syyskuussa 1941.

Liivi Pokrovskajan ensimmäisinä vuosina tapahtui paljon. Hänen syntyessään Neuvostoliitoksi muuttunut Neuvosto-Venäjä oli jo hylännyt koko Tarton rauhansopimuksen, miehittänyt Viron, julistanut sen neuvostotasavallaksi ja ehtinyt vetäytyäkin Virosta etenevien saksalaisjoukkojen tieltä. Pian Liivin syntymän jälkeen saksalaiset vyöryivät Irboskaan ja sitten sen yli kohti Leningradia.

Irboska oli kuitenkin niin pieni kylä, ettei Neuvostoliiton sortokoneisto ehtinyt sinne ennen Saksan hyökkäystä. Niinpä neuvostovalta ei pidättänyt isää vuonna 1940, eikä hakenut kesäkuun 1941 suurkyydityksiinkään, joissa yli 9 000 virolaista vietiin Siperiaan ja muualle Neuvostoliittoon.¹ Pienen perheen elämä jatkui natsimiehityksen alla.

Elokuussa 1944 oli saksalaisten vuoro vetäytyä. Koska isä oli ollut töissä kunnan hallinnossa ja äiti puhelinvaihteessa, saksalaiset määräisivät vanhemmat mukaansa. Liivi jäi isovanhemmille, mutta isä lupasi tulla hakemaan hänet pian. Isän sijaan tulikin puna-armeija, joka miehitti koko Viron uudestaan ja siirsi Izborskinkin osaksi Venäjän sosialistista federalistista neuvostotasavaltaa.

Liivin huoltajaksi muuttunut isoäiti kuului siihen pieneen joukkoon venäläisiä, jotka joutuivat neuvostovallan alle vasta toisen maailmansodan myötä. Lähes ensi töikseen se halusi isoäidin viisi hehtaaria, joilla hän oli tottunut kasvattamaan pellavaa, ruista ja perunaa.

”Isoäiti oli syvästi uskonnollinen ihminen. Hän sanoi, ettei mene kolhoosiin, antikristuksen luo. Ennemmin hän hirttäisi itsensä.”

Lopulta isoäiti kuitenkin liittyi kolhoosiin yhtenä ensimmäisistä, vaikka saikin tilalle vain pienen vihannespalstan. Paljon myöhemmin Liivi Pokrovskaja ymmärsi, että neuvostovallalla oli vahva käännätysargumentti. Se tiesi, missä pikkutytön äiti oli. Liivi Pokrovskaja itse sai tiedon vasta vuonna 1956, kun äidiltä tuli kirje. Siitä selvisi, että äiti asui nyt Englannissa ja että hänellä oli uusi perhe. Taas rajalla oli merkitys, nyt se erotti Liivin äidistään. Tällä kertaa raja oli vieläpä rautaesirippu. Liivi tapasi äitinsä vasta vuonna 1961 Moskovassa, eikä hän päässyt Englantiin ennen kuin vuonna 1966. Sen jälkeen neuvostoviranomaiset antoivat lähtöluvan helpommin, ja seuraavan kerran Liivi saapui Lontooseen jo elokuussa 1968. Samaan aikaan Neuvostoliiton tankit vyöryivät Prahaan, eikä Englannissa kukaan ymmärtänyt Liivin halua palata kotiin.

”Mutta minusta oli kasvanut neuvostoliittolainen.”

Lopulta rautaesirippu romahti, Neuvostoliitto kaatui ja matkustaminen helpottui. Samaan aikaan Pokrovskajan tytär alkoi aikuistua ja halusi isoäidin luo Lontooseen. Tytär muutti Englantiin ja kotiutui sinne. Taas Pokrovskajan ja perheen välillä oli raja.

”Lapsenlapset puhuvat molempia kieliä”, Pokrovskaja sanoi. Äänessä oli sekä ylpeyttä että haikeutta.

Liivi Pokrovskajan kohtaaminen oli minulle tärkeää. Se valkeni, kun kävelin kylän lumista raittia Pokrovskeilta kohti Izborskin linnoitusta. Ymmärsin, että vaikka Pokrovskaja oli selvästi yhtä isänmaallinen kuin muutkin venäläiset, hän ei halunnut spekuloida sodalla, koska tunsu sen vaikutukset henkilökohtaisesti. Samalla havahduin siihen, että sotaa minulle vuosien saatossa kommentoineet häntä nuoremmat venäläiset eivät ole itse kokeneet sotaa tai sen suoria seurauksia. He puhuivat mielikuviinsa, joita propaganda oli muovannut.

Propagandan vuoksi sodasta puhuessaan he puhuivat aina myös rauhasta. Rauhanpuhe kuulosti vilpittömältä, mutta kohdistui muihin maihin. Venäläisten enemmistö uskoi, ettei Venäjä aloita sotia vaan hyökätessäänkin vain puolustaa ja vapauttaa. Eivätkä he olleet neuvostovuosien virallisen rauhanpuheen keskellä ajatelleet, että se oli ennen muuta pienemmille osoitettu uhkaus ja vaatimus alistumisesta. Uho taas pohjautui sodassa saavutetun voiton kulttiin, jota Vladimir Putin oli vuosia voimistanut. Pelokas kiukku henki pakkomielleltä ulkopuolisiin uhkiin.

Siksi heidät oli niin helppo tarvittaessa saada sodan taakse.

* *

Kun Trump valittiin ensimmäisen kerran presidentiksi, Euroopassa oli käynnissä jo sota. Venäjä oli alkuvuodesta 2014 miehittänyt Krimin ja aloittanut sotatoimet itäisessä Ukrainassa. Yli 10 000 ihmistä oli kuollut. Kun Venäjä helmikuussa 2022 aloitti

suurhyökkäyksensä Ukrainaan, se laajensi tätä jo kahdeksan vuotta käymäänsä sotaa.

Mahdollisesta tulevasta sodasta kyseleminen ei ollutkaan ainoa syyntä tulla Izborskiin. Minua veti sinne jo käynnissä ollut sota. Izborsk nimittäin pompahteli säännöllisesti esiin, kun puhuttiin paitsi sodasta Ukrainassa myös Venäjän yleisestä muuttumisesta entistä aggressiivisemmaksi, imperialistisemmaksi ja vihamielisemmäksi.

Kylässä oli vuonna 2012 perustettu Izborskin klubi, Venäjän erityisyyttä ja ylemmyyttä korostava järjestö. Ryhmää kutsutaan usein imperialistiseksi tai ultranationaliseksi², mutta pidin eniten professori Timo Vihavaisen kuvauksesta siitä joukkona ”kiihkoisänmaallisia ’kaljapatriootteja’ ja erilaisia obskurantteja”³. Obskuranttihan viittaa obskyyriin eli outoon ja hämäräperäiseen. Klubin jäsenet olivat aiemmin toimineet marginaalissa, mutta yhtäkkiä he, kuten Suomessakin näkyvyyttä saanut geopoliitikko Aleksandr Dugin, olivat kaikkialla. Vaikka Dugin ja muut eivät olleetkaan ihan niin vaikutusvaltaisia ja lähellä Vladimir Putinia kuin lännessä usein väitettiin⁴, Venäjän virallinen politiikka näytti seuraavan koko ajan enemmän heidän ajatuksiaan.

Izborsk valikoitui porukan kokoontumispaikaksi, koska sillä oli pieni sivurooli ”tuhatvuotisen Venäjän” perustamisessa. Izborsk mainitaan jo *Nestorin kronikan* niin sanotussa kutsu-mustarussa, joka kuvaa vuotta 862. Se kertoo kuinka varjagien eli idäntien viikinkien verotukseen hermostuneet slaavit ajoivat nämä pois, mutta huomasivat pian, ettei omin päin elämisestä tullut kuin riitaa. Tarvittiin hallitsija, eikä tšuudien, slaavien, krivitšien, vepsäläisten ja muiden auttanut kuin ottaa lusikka kauniiseen käteen ja lähteä ”meren tuolle puolen varjagien, rusien, luo” eli Ruotsiin etsimään hallitsijaa. Kolme veljestä löytyi. ”Vanhin veljeksistä, Rurik, asettui hallitsemaan Novgorodiin, toinen, Sineus, Beloozeroon ja kolmas, Truvor, Izborskiin.”⁵

Kronikat ovat tietenkin lähteinä epäluotettavia, tekijöistään ei ole aina täyttä varmuutta. *Nestorin kronikankin* nimi on

vaihdettu *Kertomukseksi menneiltä vuosilta*, koska se ei olekaan Nestorina pidetyn miehen kokoama.⁶ Tämä ei ole vähentänyt kutsumustarun merkitystä venäläisten mielissä. Siihen perustuu nykyisinkin Venäjällä vallalla oleva käsitys tuhatvuotisesta Venäjästä.

Tämän historiakäsityksen mukaan oli olemassa Rurik-niminen viikinkiyliäly, josta syntynyt rurikidien dynastia johti Kiova ja Venäjäksi muuttuvaa Moskovaa 1500- ja 1600-lukujen vaihteeseen asti. Putinin aikana taas suureen arvoon noussut Iivana Julmakin piti itseään tämän dynastian jäsenenä. Rurik oli ilmeisesti oikea historiallinen henkilö. Veljistä sen sijaan on vaikeampi sanoa, mutta kronikan mukaan he kuolivatkin kätevästi kahta vuotta myöhemmin⁷. Pieni Izborsk sai silti ikuisen paikan Venäjän historiassa.

Linnoituksella kiipesin näköalapaikalle huolimatta tammi-kuisesta viimasta. Lumi peitti linnoitusta kiertävää, jo osin rauñoitunutta muuria ja kylään päin olevalle seinämälle pystytettyjä pyöreitä torneja. Linnoitus oli iso ja vaikuttava, mutta ei se varhaiskeskiaikainen ollut. Siksi se olikin oikein sopiva symboli venäläiselle käsitykselle historiasta. Rakennettu jälkikäteen korostamaan suuruutta.

* *

Aatehistorioitsija Isaiah Berlin totesi 1950-luvulla, ettei tiennyt minkään muun kansakunnan olevan yhtä keskittynyt itseensä kuin venäläisten. Venäläiset kirjailijat ovat jatkuvasti kiinnostuneita venäläisyydestä ja sen erityisyydestä ja panevat siksi hahmonsakin jauhamaan siitä. Venäläiset historioitsijat, runoilijat, politiikan teoreetikot, kirjallisuuskriitikot, teologit ja muutkin kirjoittelijat keskittyvät ennen muuta pohtimaan, mitä on olla venäläinen, ja käsittelevät aivan erityisesti Venäjän historiallista roolia kansakuntien joukossa.⁸

Berlinin huomio pätee edelleen. Putinin valtakauden edetessä tämä venäläisyyden ja Venäjän erityisyyden pohtiminen on

kasvanut entistä pakkomielleisemmäksi. Putinin oma katse alkoi 2010-luvun alkuvuosina kohdistua selvästi aiempaa enemmän menneeseen, ja pitkistä historiaosuuksista tuli keskeinen osa hänen tärkeitä puheitaan. Vuonna 2016 Putin siirsi Venäjän arkistolaitoksen Rosarhivin kulttuuriministeriöltä presidentinhallinnon alaisuuteen eli otti historian suoraan hallintaansa. Erilaiset virallista historiakäsitystä toittaneet järjestöt alkoivat saada enemmän rahoitusta. Putinin puheissa viittaukset historiaan lisääntyivät entisestään.

Historiafetisismillä oli toki kriitikkonsa jo heti alkuvaiheessa. "Nyky-Venäjällä 'Rurikista aloittaminen' tarkoittaa tylsän ja merkityksettömän keskustelun aloittamista, viittaamista alkuperään ongelmien kohtaamiseen sijaan", historioitsija Alexander Etkind tuskaili.⁹ Se oli hyvä huomio, mutta Putinille itselleen historialla oli merkitystä. Hallinnon, median, järjestöjen ja turvallisuuspalveluiden yhteisapelillä hän rakensi valikoivasta historianluvusta tärkeän propagandavälineen, jolla hän pystyy taivuttelemaan nykyisyyttä haluamaansa muottiin. Tehtävää helpottaa Venäjän johdon ikaikainen oikeus määritellä menneisyys parhaaksi katsomallaan tavalla.

On silti tärkeää ymmärtää, ettei Putin luonut tyhjästä mitään uutta historiakäsitystä. Venäjälle on vuosisatojen aikana muodostunut oma historiallinen konseptinsa, jonka kaikki venäläiset tuntevat ja jonka Putin on muiden mukana omaksunut. Tässä kutsumustaruun perustuvassa myytissä Venäjä nähdään tuhatvuotisena valtakuntana, joka syntyi Kioassa. Samaan historiakuvaan kuuluu ajatus Venäjän ainutlaatuisuudesta ja ylivoimaisuudesta sekä erityisestä pelastustehtävästä.

Venäläiset siis tunsivat vanhan ajatuksen Venäjän jakamattomuudesta, jossa venäläiset, valkovenäläiset ja ukrainalaiset ovat samaa kansaa. Myös käsitys Venäjästä piirittettynä linnoituksena oli tuttu. Samoin se, että tämä linnoitus tarvitsee vahvan johtajan, jonka aseman kyseenalaistaminen on hyökkäys koko maata vastaan. Puna-armeijan sankaruus toisessa maailmansodassa

oli osa heidän kansallista identiteettiään. Putinin historiapropagandan teho onkin siinä, että venäläisten korviin se kuulostaa tutulta ja järkevältä. Kyse on silti Putinin poliittisista valinnoista, kansakunta olisi voinut keskittyä muuhunkin kuin menneeseen. Putin päätti kuitenkin ratsastaa vanhoilla historian myyteillä ja oikeuttaa toimiaan menneellä suuruudella. Kronikoilla Putin perusteli paitsi Krimin valtausta myös Venäjän hyökkäystä Ukrainaan – itselleen ja muille.

Kronikat ja niissä kerrotut myytit ovat vaikuttaneet venäläisten tapaan ajatella ja maan historian kulkuun. Sen historia on muodostunut päätöksistä ja valinnoista, jotka ovat ohjanneet kehitystä ja päätöksentekoa ja tekevät niin edelleen.¹⁰ Venäjää onkin vaikea ymmärtää, jos ei tunne sen historiaa.

Niinpä meidänkin on aloitettava Rurikista.

* *

Nykyisellä Luoteis-Venäjällä jo aiemmin kauppaa käyneet viikingit alkoivat 700-luvulla etsiä jokireittejä pidemmälle. Viikingit perustivat reiteilleen linnoituksia, joista syntyi Rurikin dynastian eli rurikidien hallitsema verkosto Rus.¹¹ Kun Bysantin taloudellinen merkitys kasvoi 800-luvun lopulla, viikingit siirtyivät Volgalta Dniprolle, jota pitkin pääsi Mustallemerelle ja Konstantinopoliin. Siksi Rurikinkin valtakunta siirtyi Novgorodista Kiovaan. Se oli kätevä keskus, sillä Konstantinopoliin myytävät turkikset ja orjat sai kuljettua isommitta ongelmitta sinne asti.¹²

Kiovan Rus oli monietninen, mutta sen johtokerros alkoi slaavilaistua 900-luvun loppupuolella. Viikingit olivat tuoneet kristinuskon ja osa ruhtinaista oli kristittyjä jo ennen kuin Kiovan ruhtinas Vladimir tai Volodymyr Pyhä otti kasteen Krimillä vuonna 988 päästäkseen naimisiin Konstantinopolin keisarintytären Annan kanssa. Päätös ottaa kaste Konstantinopolista oli yllättävä ja poliittinen, koska siinä vaiheessa Rusin yhteydet länteen olivat vahvempia kuin Konstantinopoliin. Vasta myöhemmin

REPORTAASI VENÄJÄN LÄNSIRAJASTA

Jotkut arvelivat Venäjän länsirajan jopa katoavan Neuvostoliiton kaatumisen jälkeen. Niin ei käynyt, vaan viime vuodet Venäjä on käynyt sotaa rajan sijainnista. Kirja kuljettaa lukijan kylmän sodan päättymisestä nykyiseen kuumaan sotaan ja kuvaa, kuinka rajan eri puolilla kehitys alkoi kulkea kiihtyvällä vauhdilla eri suuntiin. Kun lännessä katsottiin tulevaisuuteen, Venäjällä katse kääntyi koko ajan tiiviimmin menneisyyteen.

Niemeläinen on matkoillaan Norjan Kirkkoniemeltä itäiseen Ukrainaan tavannut presidenttejä, ministereitä, asiantuntijoita ja tavallisia ihmisiä.

"Jussi Niemeläinen is a brilliant writer and journalist who has followed Russia's dark rise under Vladimir Putin – and the threat it poses to Finland. He is an essential expert in a new age of conquest as the post-war order crumbles before our eyes."

– Luke Harding, The Guardianin kirjeenvaihtaja

JUSSI NIEMELÄINEN on Helsingin Sanomien pääkirjoitustoimittaja sekä entinen Moskovan- ja Riian-kirjeenvaihtaja. Hänen edellinen kirjansa oli *Valko-Venäjä, haava Euroopan sydämessä* (2022).

www.siltalapublishing.fi
ISBN 978-952-388-450-2 KL 47.1

Kannet: Kari Lahtinen & Shutterstock
Kirjailijan kuva: Markus Jokela